

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X. évfolyam.

FIUME, szerda 1913. december 17.

286. szám.

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229)
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco, 3. l. em.
Nyomda telefonszáma (lapzártá előtt) 400.

Felelős szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Előfizetési ár helyben és vidéken:
Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Szemlélődés.

—o—

Nincs tartós béke a Balkánon. — A jegyzők hivatása a kivándorlás kérdésében. — Amerikai „demokraták”. — Nikita adósságot fizet.

A delegáció tárgyalásai során tett nyilatkozataikban a külügyminiszter és a miniszterelnök is elejtették a balkáni béke tartósságára irányuló reménységet. Nagyon helyesen tették ezt, mert ott tartós békére nem lehet számítani. Két millió keresztény esupán jármot cserélt és pedig rosszabbat, azért, mert míg a török uralom alatt szabadsága annyira, amennyire megvolt, az idegen nemzetek teljesen megfosztják őket eddigi önállóságuktól is. A szándék legalább ez, holott nagyon kívánatos volna, hogy a Balkánon végre valahára helyreálljon a rend és ne legyen állandóan tüzfészek, melynek megfékezése áldozatokkal jár, katonai készenléte igényel, olyanformán, mint az a Balkánon a mai napig igen sűrűn előfordult.

A létfenntartási küzdelem és új eszme áramlatok megmozgatták a röghöz szokott falusi tömegeket, új erőket szabadítottak fel, amelyeket helyes irányba kell terelni, magunknak megtartani és különböző csábítókkal szemben más eszközökkel ugyan, de újból lekötöni. A községi jegyzőnek, mint

„A Tengerpart” tárcája.

TENGER.

Sohasem lehet elfelejteni. Az ember egy kemény éjszaka után, mikor a lokomotív megkönnyebbülve viszi lefelé a Karsztról és a reggeli nap még hidegen ragyog, dideregve várja a tengert. A mázsás gránitkövek, melyekkel az éjszaka még tizezeresztendő ciklopszok dobálták egymást, most, mint engedelmes gyerekek esücsülnek kis őrházak salátás-kertjei körül. Minden éjszakai rémnek hült helye van. Minden dühörgés elviharzott. Minden bóraordítás sóhajnássá halkult reggelre. És minden, mi körülöttünk van, az embereken, a vonat kigyózó nyugalmán, a táj enyhességén a esendes várakozás ül. Ekkor, Plasse előtt, a vagon tulsó végéből valaki önfeledten elkiáltja magát, az ablaknak támasztva a homlokát: „A tenger...” Odarohanunk és messze, messze, lent, sok száz kilométerre innen, mintha megszakadna a föld. Semmi, csak egy ködös jeges, hideg kékség, a földgömbünk egy kis darabkáján egy horpadás, valami pársz bizonytalanság és rajta mozdulatlan, némán, két-három papírosvitorla. A tenger. Csodálatos, vacogó érzés száll meg. A sarkadtól a fejed bubjáig, kétszer-háromszor is végigszalad a ludbőrösség. Hasonló érzésre csak gyermekkorodból emlékszel, amikor egyszer, nyári délután — a válladon egy kis Flóbert-puskával, a fejedben egy vékony szalmaka-

a falu értelmi vezetőjének a megváltozott viszonyok közepette az a legfontosabb feladata, hogy a községi lakosságot a komoly haladás útján megtartva, tekintélyével és személyébe vetett bizalommal fogva megtalálja olyan kalandorokkal szemben, akik a nép jóhiszeműségével és részben tudatlanságával visszaélve, azt legtöbbször önző érdekekből rossz irányba terelik. Ezek alatt főleg a kivándorlásra csábítókat és a különböző hangzatos jelszavak alatt a népet elbolondító lelketlen kufárokat értjük. De kötelessége a jegyzőnek az is, hogy minden tényezőt, amely a lakosság értelmi és gazdasági fejlődését van hivatva előmozdítani, a legbuzgóbban támogasson. A gazdasági egyesület, a gazdasági tanítók, a gazdasági felügyelő, a méhészeti felügyelő stb. évről-évre felkeresi a megyei tisztviselőket s támogatásukat kéri. És ők is töltik a statisztikai űrlapokat, megválaszolják az átiratokat, egy-két óráig esetleg gazdálkodnak vagy méhészkednek, de gazdasági tevékenységük és támogatásuk ennél sokkal tovább nem terjed. Tisztelet a kivételnek. Hogy többet nem tesznek, azt azzal mentik, hogy egyéb közigazgatási teendőikkel agyon vannak halmozva. — Ez igaz, de mentségül még sem lehet elfogadni. Sokkal fontosabb ugyanis, hogy a község állattenyésztése előbbre vitessék, hogy új gazdasági művelési ágak meghonosíttassanak, hogy a legelők feljuttassanak, hogy a gyümölcsfa szeretete terjesztessék, hogy a gazdasági oktatás

lappal — egyszerre csak benne voltál a kelő közepén egy erdőnek és a napfényt csak vékony esikokban láttad és évszázadok némasága sóhajtott körülöttem. Ez a különös borzalom egy emberéletben talán egy vagy két másodperc szenzációja, belemarkol az idegeink rostjába és mint ha nem is az egyén érzése volna, hanem az egész fajé. Mintha sok-sok ősz vágakozása volna bennünk eltemetve és ezek a szunnyadó vágak most esendően megrázkódnának. A végtelenség int valamit és egy rohanó paránya visszaint. Nem értjük a hívást és akaratlanok vagyunk a felelésben — a táviródrót borzonghat így meg, ha átfut rajta egy üzenet.

Egy beteg kutya, akinek fáradtan lógott ki a nyelve, megtört, bus volt a szeme, kővályogva kereste már hónapok óta a vizet. Már az első hazug februári napsugarak kicélták a vízpartot, messze a város alá, köves rakodó-partok közé, ahol a fináncoknyhók vékony füstöt pipálnak a vízre és a hidak pillérei körül lzugva, rengve gyűlnek a jégtükrök. Mintha behunyt szemmel jártam volna, mintha a pörusaimon keresztül szivtam volna a gyöngye dőlőtti napfényt, semmit sem akartam mást látni, mint a vizet. A februári viz kegyetlen és nem felel. Csobban és zizeg, mint egy havas kék selyempapíros és a beteg, pihenni vágyó idegnek semmit sem tud mondani. Jártam órákig, már nagy, elhagyatott gyárak és malom álltak a parton, már csak a kikötött derreglyék láncá esikorgott, ahogy hianbálta a

rendszeresítették, hogy a közsegélyre szorulókat a méhészet s a selyemtenyésztés támogatása útján kenyérhez juttattassanak, semhogy ettől más közigazgatási érdekekre való hivatkozással eltekinteni lehessen. — Erre kell, hogy legyen idő! Ma az a jó tisztviselő, az a jó jegyző, aki szociális és gazdasági igazgatást csinál, nem pedig bürokratikus papíros közigazgatást. Sok idő telt el azóta, hogy a falu pennája irányította a községnek minden ügyes-bajos dolgát és még bizalmas családi ügyeiben is tanácsadója volt a népnek. Azóta megváltozott a lakosság helyzete és felfogása, megváltozott a jegyzői állás szervezete, megváltoztak egyáltalában az idők. De egy nem változott meg s ez az, hogy a nép, ha kézzelfoghatóan látja, hogy valaki az ő anyagi boldogulását előbbre viszi, hálás érte, elismeréssel van s adandó alkalommal követi jóakarójának tanácsait más téren is. Ez az a pont, amelybe a községi jegyző működését bele kell hogy kapcsolja, ha azt a bizalmat megszerzi és magának azt a befolyást biztosítani akarja, amelyet „a régi falu pennája” magának vallhatott. Ez a jövő közigazgatásának egyedüli helyes kiinduló pontja, csak ezzel fogjuk tudni a kivándorlókat visszatartani és a lakosságot a haladás és a közőjóra irányuló vezetésünk alatt bizalommal megtartani.

Még egy évvel ezelőtt Woodrow Wilson és W. J. Bryan neve az „imperializmus”

szél és lassan az is elmaradt. Magam voltam a nagy város alatt és titkon azt lestem, nagy uszók-e a jég hátán valahol, valamire, egy tavalyi halott. Miért jöttem ide, mit keresek itt?...

Öt hónap mulva kapjuk meg rá a feleletet. Mikor már az első órában benne imbiokolunk a Quarnero sós vizében, mikor Chersórol és Vegliáról és körös-körül az isztriai partokról babérfa zöldje int és gránát-almafák illata ölel körül. És mikor zöld lombos erdőkről színes rongyokat lengtet felénk a szél és fehér testek vetnek mellettünk bukfenecet. Oh, a tenger... Az ember küssé fáradtan söpri le a válláról a szárazsót. És érzi, miképpen kezd újra bizsergni a vére, mint ivódik át lassan a víz az ideg-ványadtságán, mint válik rugalmassá a lélegzetvétel. És érezzük, hogy ezt kerestük. Öntudatlan kereséssel, csakott-szenvedő tapogatózással, tétova víz-után-járással... Mig végre egyszer, egy ködös hajnalon, a kupé ablakánál megremeg a térdünk és — otthon vagyunk.

Órákig heverünk mellette, a puha, meleg homokban és hallgatjuk a loesogását. S ahogy a mellünket nyaldossa és a nyakunkat esőkolja s övezredes ritmusokat dobant a fülünkbe, akkor is az ismeretlen szeretőm. Feeseget és mégsem mond magáról semmit. Kavirosot dobunk a tükrön és ez borzongtat szalad végig, mint egy meztelen érintés. A tenger kacag rajta és kinévet bennünket, ránt egyet-kettőt a vállán és — tovább megy. S mialatt így nézi az ember és a tekintet

szóval egy mondatban csak akkor szerepelt, amikor ki akarták fejezni azt az óriási elentétet, amely ezt a két államférfit Roosevelt politikájától elválasztja. Mennyire megváltozott ez ama kilenc hónap alatt, a mióta Wilson beköltözött a Fehéz Házba! Azok a demokraták, akik a republikánusok bukása után ellepték az állami hivatalokat és akik annakidején elkeseredetten támadták a republikánusok imperialista politikáját, most mint a legbátrabb imperialisták lépnek fel, akikkel összehasonlítva Roosevelt és Taft szelid báránycáknak látszanak. Roosevelt alatt az Unió megelégedett azzal, hogy San Domingo köztársaság pénzügyeit reformálja s ezen a révén némi befolyást gyakoroljon a kis köztársaságra. Most Wilson már pár hadihajót és két magasrangú tisztviselőt küld oda, hogy ellenőrizzék a választásokat. A Nicaragua felett való protektorátus szerződését is keresztül akarja vinni az amerikai elnök a még ellenszegülő szenátusban és a legszebb az, hogy a szenátusi külügyi albizottság tagjainak nyíltan megüzenté, hogy a végső cél kiterjeszteni egész Középamerikára azt a protektorátust amely most már Kuba szigetére, Panamára Sandomingóra fennáll. De hogy az Unió kormánya még itt sem fog megállni, biznyság rá a kormány eredményes tiltakozása a kolumbiai angol petroleum koncesszió ellen. Az amerikai imperializmus óriási léptekkel halad az egész nyugati földgömb meghódítása felé. Hogyan van az, hogy az imperializmus éppen a demokrata uralom alatt siettetni lépteit. Talán hirtelen megérették rá a viszonyok, vagy a laikus Wilson és Bryan nem veszik észre a külpolitikai téren azokat az akadályokat, melyeket Roosevelt és Taft a kormányhivatalokon belül és kívül az imperializmus fanatikusai elé gördítettek. Semmi esetre sincs kizárva, hogy be fog állni a reakció, amelyet óvatosabb államférfiak el tudtak volna kerülni.

Cettinjében árnyas keretben áll Nikita király palotája. Szerény, egyemeletes épület, oszlopos, görögös erkélye van az utcára. Akkor töltötték a házhoz, amikor Nikita király lett, hogy legyen honnan szónokolni a népéhez. A csinos kis ház, a palota, most

egyre messzebb száll, a sejtés is egyre gomolygóbbá válik. A fantázia pedig egyre erőteljesebbé. Lassan, tisztán kialakul bennünk a tudat, hogy az énünk egy hiányzó darabkája a tenger, valami, ami testi és lelki egyéniségünkhez úgy hozzátartozik, mint a levegő, valami, amivel együttrendül minden porcikánk. Ha ő örül, mi ujjongunk, ha haragosra tarajozza fodrait egy alattomos sirokkó, mi összeszoruló mellél ébredünk, a felhők, melyek beárnyékolják, úgy szállnak az agyvelőnkre, mint az ólompor. Minden eirógatása a gerincünket paskolja végig, minden csobbanása az életritmus.

A kérdések ostromából, a titokzatosságból lassan visszashállunk az évezredekbe. Már ködös, mythikus időkben poroszkálunk. Halászó, tengeren kalózkodó ősökre gondolunk. Talán ezeknek nyugtalan vére kergett ide. Talán kimerülésünk, idegeink megbénulása sem más, mint visszakérdőkedés egy ősből rendhez. Egy komoly pszichiáter mondta egyszer, egészen megfontoltan, hogy a gyújtogató piromániákus egy elkésett tűzimádó. Valami eltévedt, tizezeréves sejt eszénálja odabent a kavardást. Ugyanez a lény egykor talán mint egy nagyszerű rítus áldozópapja állhatott volna a máglyák előtt, hogy egy királyi asszony diesőségét írja fel az ég-re s ma csak egy szegény futóbolond sóhajta benne vágyait. Nem ilyen későn született tengerimádók vagyunk-e mi is? Nem valami zerd és sápadt hitrege világába lopjuk-e vissza magunkat, nem a Homeros bujkáló királyfiái és ijedt nyμφái közé omlunk-e vissza, nem vagyunk-e újra gyermekek az

nevezetes eseményvel kapcsolatban szerepel: Nikita király kifizette építését, a ház most az övé. A palotának ugyanis története van. Egy olasz építész építette, akit Heléne olasz királyné, Nikita leánya, protezsált a munkához. A ház el is készült, az építész azonban nem kapta meg a pénzét. Pedig sokszor kérte. De Nikita nem volt olyan kitűnő anyagi helyzetben, mint egyik-másik minisztere, akik angol lapoknak dolgoznak és sok pénzt kapnak a milliomos angol sajtótól külpolitikai információikért. Most azt olvassuk, hogy Nikita kifizette az építését. Nem is annyira ő, mint inkább a veje, az olasz király. A kiesiny ház, az emeletes urilak, a királyi palota most végre Nikité. Na lám a derék Nikita cárné, — most már nemcsak keszkei és parasztjai, hanem egy háza is akad.

Ujdonságok.

Tájékoztató.

— *A kir. kormányzó* magánfeleket fogad: szerdán d. e. 10—12 óra között.

— *A tengerészeti hatóság* épületében levő m. kir. *biológiai állomás és aquárium* díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1 óráig és d. u. 3-tól 6-ig.

— *A népkert* (Giardino publico) nyitva van este 10 óráig.

— *A temető* naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— *A Cunard* magyar-amerikai vonal kivándorló gőzösei a kikötőben való időzésük alkalmából megtekinthetők naponta d. e. 10—12 és d. u. 2—4-ig. Kivétel a megérkezési nap és indulási napok délelőttje. Jegyekért az Adria palota portásánál 1 koronát kell fizetni jótékony célra.

— *A tersattói Frangepán-vár* naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárat a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)

— *József főherceg díszkertje* (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a feleséges család távollétében hétköznapokon reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

élet bolondos délelőttjéből?

Ohó, most lassan kezd valami pozitívabb tudás is derengeni bennünk. Lassan kibontakozik egy csöndes, komor görög bölcs alakja és átvilágít onnan tulról, az aegai-tenger partjáról, ahol harmadfélezer éve ül a tengerre kihajolva, remete-módon. Itt kelt először a vágy, megismerni a világ lényegét, itt a habok fölött először esillant meg a sejtés az önelmében, a filozófiában és költőben, hogy mindennek, ami van, és oka: a végtelen, hogy minden örökös mozgásban van, hogy mindennek őszánya a víz. A filozóf megállapította, a költő beleringatta magát és esendően, mosolyogva nézte a tengert, mely együtt muzsikált a szférákkal. Csak mosolyogjatek ezen a gyermek bölcsességen, mely olyan könnyű és szép, mint egy virágszirm és olyan erős, hogy évezredek sem tudták rongyokká tépni. Mert hinnünk kellene, hogy az ontológia az elme bábjátéka, hogy ez a Thales csak egy extatikus pap, szögyenkeznünk kellene mindezt a sóvárgó, romantikus vágvért és bolondnak kellene vallani magunkat, neuraszténias, fáradt, panteista bolondnak, ha...

Ha a multkoriban egészen véletlenül segítségünkre nem siet ebben a kérdésben egy józan, okos nőmet író: Gerhard Katsch. Az élet otthona — mondja habozás nélküli biztossággal — az élet igazi otthona: a tengervíz. Minden életé, a békanyálé, a hullóé és az emberé is. S az én lényegem, a tied, mindnyájunké, a vérünk, a szöveteink nedve egy cceanikus folyadék és a fő benne: a só. A tengervíz sója, szakasztott ugyanazok a sók

— *A Danubius-hajógyár* telepe, a rizshántológvár, a papirgyár, a kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— Az „*Adriatica*“ cognacgyár gyártelepe megtekinthető reggel 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától 6-ig.

— *A kivándorlási ház* megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki beépőjegyeket.

— *A városi könyvtár* naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

—**o**—

MI IS AZ A TANGÓ?

A legdivatosabb új táncról, a tangóról, egy nőmet író, Fridenthal Albert, aki kitűnő zenész, apróra elmondja a dolog történetét és végre-valahára tisztázza a kérdést, hogy mi is voltaképpen a tangó?

Spanyolországban, a fandangó, segne-dilla és más népszerűsége szert tett táncok szülőhazájában már réges-régen járja egy tangó nevű tánc, amelyet egy pár táncol, a nézők pedig a háromnyolcad ütemű tánc második és harmadik nyolcadánál tapssal kísérik a muzsikát. De ez a tangó nem azonos azzal, amely most hódítja meg a világot.

Az új tangónak egész más története van. A spanyolok annak idején sok néger rabszolgát vittek Afrikából nyugatindiai gyarmataikra. A négerok — mint ismertes — rendkívül muzsikálisak és roppant kedvelik a táncot. Esténként, amikor a nehéz munka véget ért, a négerok vidám táncba fogtak és a spanyolok, akik maguk is nagy zenekedvelők, szívesen nézték rabszolgáik táncát. A négerok tangóknak hívták ezeket a táncokat és ebből a tangana szóból alakult ki később a rövidebb „tangó“ elnevezés. A spanyol gyarmatosok, ha látogatá-ba mentek Spanyolországba, bemutatták a groteszk koreográfiájú néger táncokat és így fejlődött ki az a spanyol tangó, amelyről az előbb szó volt. De ha a tánc koreográfiáját meg is tanulták, a zenéjét nem voltak képesek elsajátítani, olyan komplikált ritmus ez a néger tánc-muzsika.

A nyugatindiai tangó figurái, illetve a táncosok mozdulatai nemesak érzékiek, de egyenesen trágárak. Az egykori rabszolgák táncát ma is változtatás nélkül táncolják Nyugatindiaiában, az Antillákon és Havanna fővárosának négernegyedében. Csakhogy ez utóbbi helyen már régen megszeliültek a tangó figurái és a rabszolgák „polizeiwidrig“ mozdulataiból kialakult egy új, bájos és kedves tánc, amelyben a felsőtest ritmi-

és majdnem ugyanígy elrendeződve, mint a tengervízben. Talán ezért olyan esodatevő is az élet számára a kenyhasó, talán ezért szür-esőli olyan mohón a szervezet, talán még fontosabb, mint maga a táplálék, mert esodákat művel, mert fényessé teszi a kis bőrju szőrért és új lélekzethez juttatja a haldoklót. Igenis, a mi büszke királyi érzéseink székhelye végső fokon nem igen más, mint egy esópp víz. Nem por és nem hamu vagyunk, felebarátom, hanem odat, koncentráció és hőfok vagyunk és ha más koncentráció és más hőfok vagyunk is, mint a mai tenger, egészen bizonyosnak látszik, hogy nem mi változtunk meg az évmilliók során, hanem a tenger. Itt persze még a tudományos feltévések is e fantáziával szörnálnak, de — tudtok-e ezufán mesolyogni a gügyögő, a tudás gyermekecipőben járó Thalesen? És ki hiszi, hogy az intuición, mely végigillan az évezredek folyamán az agyvelőnkön, mely, mint a szellem gravitációs törvénye, huzza az értelmet a tenger felé, hogy az intuición — esal?

Hinnünk kell, hogy ennek a nosztalgia-nak öntudata van. Hogy a tenger ölébe vágódva, egy logikus életfolyamat dolgozik bennünk, hogy az erő, mely galvanizál, magától értetődő és hogy a sóvárgás, melylyel a fáradt idegek az élet e Mekkájára felé fordulnak nehéz robotokban, szent és okos. És hinnünk kell, hogy Plasse előtt, a vonaton megrogygató térdekkal állva, csakugyan sokezeréves édesanyánk int felénk egy pillanatra és mi elfogódtan és szótlannul intünk neki vissza.

kus ringása dominál. A tangó zenéje is egyszerűbb lett. Az egyszerű kedves spanyol melódia moll részében szentimentális akkordok váltakoznak az epedő érzékiség hangjaival, míg a dur részéből a jókedy kacag. A régi tangó e változata a ma már világszerte ismert habanara.

Magát a tangót a kreolok — illetve a tisztességes és erkölcsös kreolok — sohasem táncolták, most sem táncolják, de valószínűleg sohasem is fogják táncolni. A tangót általában „argentiniái tangó”-nak nevezik és azt mondják, hogy Argentínából indult hódító útjára. Pedig a tangónak semmi köze sincs Argentínához. Tavaly és a közel múltban valóban nagyon divatos volt egy spanyol tánc Argentínában, de ez nem a tangó, hanem a „danza”, a habanara volt. Mintegy három évvel ezelőtt kapták fel a kubai tangót Buenos-Airesben és innen került „argentiniái” tangó néven Párisba, ahonnan azután egész Európában elterjedt. Eredeti formája azonban nagyon megváltozott, mindössze szuggesztív mozdulataiból maradt meg valami, a figurái nagy részét azonban az európai táncmesterek eszelték ki.

-o-

— **Jenő főherceg Abbáziában.** Jenő főherceg tegnap délután adjutánsa Skrbensky lovag kíséretében Trieszthől automobilon Abbáziába érkezett. A főherceg néhány hetet szándékozik Abbáziában tölteni.

— **Választás a buccarii kerületben.** — A buccarii kerületben ma van a tartománygyűlési képviselőválasztás. Jelöltek, mint ismeretes Rosich Miksa dr. és Starcevič Milán dr.

— **Indul a Pannónia.** A Cunard társaság Pannónia gőzöse, amely ma reggel érkezett kikötőnkbe, délután öt órakor 464 utassal indul. A hajónak már vasárnap kellett volna megérkezni, de Trieszthben 2 napot késett.

— **Nem kell magyar révkalauz.** A M-girja: Régi panasz, hogy a fiúmei magyar királyi révhivatal valóságos rendszert eszénél abból, hogy a magyar származású tengerészeket mellőzi minden szolgálatban; de hogy alkalmazna magyar tengerészeket, a kik a haditengerészetnél szolgáltak és a nehézdunai hajózásban esztendőket töltöttek el. Pedig azok a magyar fiúk, akik a fiúmei révhivatalhoz pályáznak, több nyelven beszélnek, politikailag is megbízhatóak, hiszen semmi szomszédos szláv néppel semmi atyafiságot nem tartanak. S akik a Dunán jó kalauzok és kormányosok, a tengeren is ugyancsak megállják helyüket. Hiszen a tengeri kereskedelmi tengerészetnél a kapitány adja meg a kormányosnak az utirányt a Dunán pedig, különösen mikor hat-nyolc uszálylyal terhelt hajót kell átvezetni a sziklák és zuhatagok közt, a kormányosok ébersége őrzi a hajót, nekik ismerniük kell a viz sodrát, mélységét, minden lépésnél és rajtuk dől el a hajók s a rakományok épsége. Baj az is, hogy a fiúmei révhivatal nem tart fenn révkalauzi kiképző iskolát, mint ahogy van az orsovai révhivatalnál ilyen iskola. A magyar legényeknek tehát ezzel is lehetetlenné teszik, hogy gyakorlatot szerezzenek, amit igen könnyen elsajátítanak azok, akik beváltak a dunai hajózásnál. Ugy van azonban, hogy csak mindenütt kárát valljuk magyarságunknak, mellőzést legsajátabb állami intézményeinknél is, a fiúmei révhivatalnál meg szinte mindig.

— **Tudnivalók a karácsonyfa piacról.** A városi tanács hirdetményt tett közzé, melyben értesíti az érdekelteket, hogy karácsonyfául szolgáló fenyőfákat eskis az esetben szabad a város területére behozni, ha a fák vágatási helyéről községi bizonyítványt mutat fel az eladó. Azok a helybéli árusok, akik eladásra vesznek karácsonyfát,

minden egyes esetben elkérni tartoznak a fák nagyárusaitól a vonatkozó vágatási engedélyt oly célból, hogy a vásári örök és a rendőrség kívánatára bármikor felmutathassák. A hatósági közegek elkoboznak minden olyan fát, amelyet a fenti engedély nélkül hoznak be a városba, vagy bocsátanak eladásra.

— **Tengeralatti kábel Brindisi és San Giovanni di Média között.** Rómából jelentik, hogy Brindisi és San Giovanni di Média között megkezdtek a tengeralatti kábel lerakását.

— **Talált pénztárca.** Olenik közrendőr tegnap nagyobb összeget tartalmazó pénztárcaát talált az Eneo-téren. A pénztárcaát igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

— **Az ütközők között.** Stolz András 18 éves fiatalember tegnap két vasuti kocsik között akart áthaladni a pályaudvaron. Ugyanabban a pillanatban tolattak, úgy, hogy Stolz a két kocsik kapcsolószerkezetek közé került, amelyek súlyos zúzódásokat ejtettek rajta. A szerencsétlenül járt fiatal embert a kórházba szállították.

— **Titokzatos postacsomag.** A határrendőrség a postán egy csomagot foglalt le. A csomag egy a kivándorlási házban elszállásolt kivándorló-jelölt címére érkezett. Minthogy a kivándorló utlevele hamisnak bizonyult, minélfogva haza akarják küldeni, a címére érkezett küldeményt pedig felbontották, mert gyanúsak tűnt fel. A gyanu nem volt alaptalan, mert egy nagy kenyert találtak. Megszégték, amelyből egy erős bőrtárca bukkant elő. A pénztárcaiban 200 koronát találtak. A pénzt a határrendőrség az illető kivándorló illetőségi helyére fogja vissza küldeni.

— **Városi színház.** Tegnap este „A dolánkirálynő”-t adták De Claire kisasszony jutalomjátékául. Az előadás nagyon jó volt, a legtöbb tapsot persze De Claire kisasszony kapta, bő virágos kíséretében. Ma, kedden este ismét „A gésák”-at adják A. turnusban. Holnap, szerdán B. turnusban „A varázskorongó” kerül színpadra. Csütörtökön A. turnusban „Az elvált asszony”-t, pénteken B. turnusban „Az éj lovagját” adják, Philino tenorista jutalomjátékául.

— **Főnyeremény miatt a halálba.** Trieszthől jelentik nekünk: Kulhanek Ferenc egy itteni nagyszállítványozási cég hivatalnokaként régebben egy olasz jótékonyági sorsjegyet vett és tegnapelőtt tudta meg, hogy az ő sorsjegyére esett a 200.000 lírás főnyeremény. Kereste a sorsjegyet és sehohsem találta, csupán a számot őrizte meg a zsebbe való följegyzési könyvében. Sietett megírni a sorsjáték bizottságának, hogy az ő sorsjegye nyerte meg a 200.000 lírát, ne fizessék ki a főnyereményt, mert a sorsjegyet elvesztette. Már másnap megjött a válasz, hogy csak az eredeti sorsjegy felmutatása ellenében fizetik ki a főnyereményt. Kulhanek kétségbeesésében agyonlőtte magát.

— **Leégett istállók.** Nagy fűtülés és a vészkiált hangjainak kísérete mellett vágatott tegnap este 9 órakor a fiúmei tűzoltóságnak egy kocsija a S. Nicoló-városrész felé, ahol két Bonetich-féle istálló és egy kis ház állott lángokban. A tűzoltók igyekeztek ugyan a veszedelem színhelye felé, de mivel a fiúmei városi tűzoltóság lovai — úgy látszik — sikfutáshoz vannak idomítva, a sánnicolói hegy-völgyes uton csak nagy ügyvel-bajjal tudtak előre haladni. Így történt meg aztán, hogy mire a tűzoltók az égő házakhoz értek, azok már földig égtek úgy, hogy semmi oltani valójuk sem akadt. Az istállók és a ház egy horvát biztosító társaságnál voltak biztosítva, de megtörténhet az a kómikus eset, hogy a biztosító társaság a tűzbiztosítási összeget nem fogja könnyűszerrel kiutalni, mert a biztosítási kötvények a házban — bennégték.

— **Corso mozi.** Ma esti műsor: Néma éjszakán, dráma. Utána két beszélő film.

— **A kikötőből.** Dec. 16. Érkezett: Ríver Arcades angol gőzös Newyorkból 3600 hordó olajjal; Pannónia angol gőzös Newyorkból 1700 hordó olajjal, 30 tonna rézzel, 40 tonna ólommal és 30 tonna vegyes áruval; Salzburg osztrák gőzös Konstantinápolyból 1000 zsák korpával, 1923 bál dohánnyal és 2 bál bőrrel; Galicia osztrák gőzös Konstantinápolyból 350 zsák szentjánoskenyérrel, 134 bál pamuttal és 6 hordó borral.

Indult: Styria osztrák gőzös Szmirnába.

— **Szállodások, vendéglősök, koresmárosok, kávéosok** és egyéb szakmabelieknek tudomására adja az intéző bizottság, hogy a már jelzett értekezlet szerdán, e hó 17-én délután fél 3 órakor okvetlenül megtartatik a Deák szállóban. A bizottság felhívja az érdekelteket, hogy az értekezleten okvetlenül jelenjenek meg, azonfelül értesíti azokat, aki tévedés folytán esetleg kimaradtak az aláírási ívből, hogy ez az értekezlet helyiségében rendelkezésükre áll.

— **Soknevű tolvaj.** A határrendőrség pályaudvari kirendeltsége ma reggel egy utas panaszára elfogott egy férfit, aki mindig más nevet mondott be, ha a hatósági közegek a nevét kérdezték. Egyszer Kovács Józsefnek, máskor Kerekes Istvánnak mondta magát. Valószínű azonban, hogy Vlaszek Rudolf zudapesti csavargó. A panasz szerint Vlaszek egy 80 korona értékű bőröndöt lopott el. Vlaszek a határrendőrség fogházában van.

— **Tűz a fűszeres boltban.** Ma éjjel kevéssel éjjel után tűz ütött ki a Galilei Galileo-utca 2 szám alatt lévő Turina-féle fűszeres boltban. A tüzet a színházból hazatérő lakók vették észre, amint a kaput kinyitották. Hamarosan értesítették a tűzoltókat, a kik három órai megfeszített munka után tudtak csak urrá lenni a tűz fölött. A kár 70 ezer korona, mely biztosítás útján megtérül. A tűz okának a kiderítésére megindult a vizsgálat.

— **Csavargás miatt.** Tegnap bekisérték a rendőrségre Josovics Sándor 26 éves rovtott multu egyént, aki napok óta csavargott Fiumében. Josovics két esztendőt töltött már börtönben.

— **Berlin-szálló Budapesten.** A fővárosi élet újból egy látványossággal lett gazdagabb. A Révay-utca 10. sz. a. megnyitott a 140 díszesen berendezett szobából álló Berlin-szálló, melynek vezetését Winkler Ottó, az abbaziai Lederer-penzió volt igazgatója, a Royal nagyszálló volt titkára, a berlini Hotel Monopol volt igazgatója vette át, ami egymagában garancia a szálló előkelő, szakszerű vezetésére.

Egy ideális csukamájolaj-készítmény

és az is marad a majdnem negyvenéves hírnévnek örvendő Scott-féle emulsió. Mert az ebben foglalt finom norvég (Lofoten) gőzhalolaj a Scott-féle eljárás szerint finom cseppecskékre oszlik és ezáltal a gyenge szervezet mellett könnyen emészthető úgy, hogy ezen szokatlanul gazdag tápanyag alkatrészei azervezetbe közvetlenül átmennek. Ha még figyelembe vesszük azt is, hogy a

Scott-féle emulsió

tejfelszerűen édes ízű, könnyen megértjük, hogy ezt a készítményt úgy nagy mint kicsi szívesen szedi.

Anyák ezer számára adják ennél fogva gyermekeiknek erősítőül csukamájolaj helyett a Scott-féle csukamájolaj-emulsiót. Orvosok ezer számára rendelik ezen megbízhatónak ismert erősítőszert. A Scott-féle emulsió úgy öregnek mint fiatalnak egyformán ajánlatos, csak hogy igazi Scott-féle emulsióknak kell lennie.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszerárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyegét küld SCOTT & BOWNE Ges. m. b. H. címére, Wien, VII, akkor egy gyógyszerár útján próbaadagot küldünk.

Az Ön szállítójának
**LEHET
ÉRDEKE**
mást adni

Önnek azonban
NEM LEHET

Érdeke
mást elfogadni,

mint ezen védjegyü

valódi

PALMA

KAUCSUK SARKOT,

mely kipróbált

első minőségü

világhírü gyártmány.

TÖZSDE.

	Dec. 15 zárlat	Mai árt. 1 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	843.50	842. —
Oszt. hitelrészvény	634.50	634.50
4%-os koronafradék	83. —	83.30
Oszt. magy. államvasút	709. —	709.50
Jelzálogbank	439.50	439. —
Lezártbank	529.50	525.50
Hazai Bank	289.50	289. —
Magyar Bank és Keresk. P. T.	544. —	542. —
Rimnapurányi	644. —	642. —
Salgótarjáni	746.50	740. —
Közuti Vasút	634.50	634. —
Városi Villamos	350. —	348. —
Adria	577. —	—
Déli Vasút	106. —	—
Magyar Cukoripar	2700. —	—
Rizsgyár	3700. —	—
Budapesti Gabonátőzsde. (50 kilogrammonként.)		
Búza áprilásra	11.35	11.31
Búza májusra	11.37	—
Rozs októberre	—	—
Rozs áprilásra	8.64	8.53
Zab októberre	—	—
Zab áprilásra	7.48	7.44
Tengeri májusra	6.56	6.51
Bécsi Értéktőzsde.		
Oszt. hitelrészvény	634. —	633.50
Magyar hitelrészvény	842. —	841.50
Oszt. magy. államvasút	709.50	708.25
Déli Vasút	—	105. —
Alpesi	788. —	784. —
Skoda	783. —	784. —
Oszt. koronajár.	84.40	—

Fiumei és trieszti értékek:

	Legutóbbi köté- sek átlagár.
Fiumei 4%-os kölcsonköt.	92. —
Banca Fiumana	650. —
Fiumei Kereskedelmi Bank	295. —
Fiumei Népbank	115. —
Litorale Bank és Takaréksusák	240. —
I. Horvát Takarékpénztár	6100. —
„Indeficienter“ tengerhajóz.	250. —
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1500. —
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1125. —
Orient tengerhajózási társ.	1420. —
Ált. Forgalmi r. t. régi	1000. —
„új“	1000. —
Magyar Olajgyár	202. —
Austro-Americana	283. —
Navigazione Libera Triest	610. —
Oszt. Lloyd	599. —
Stabilimento Tecnico	9800. —
Ampelea Szeszpároló Rt.	420. —
I. Trieszti Rizsgyár	660. —
„Kerka“ dalmát vizművek r. t.	447. —
Spalato Portland Cement	371. —
Assicurazioni Generali Nap.	802. —
Rinnione Adriatica	3370. —

Műhímezéseket

valamint bármily női kézimunkát jutányos feltételek mellett elfogad magyar uriaszszony. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

Quarnero kávéház
Abbaziában

Az előkelő világ találkozóhelye.
Minden délután első-rangu hangverseny.

Estéknként hangversenyek, táncmulatságok, kinematograf előadások, tombolák kabaret előadások stb.

Szamarkohögés és Asztma
Tüdőbajok

teljesen gyógyíthatók. Hogy mikép, válaszbélyeggel ellátott kéredezőködsre ingyen megírja:
KRYZEK ASSZONY,
Wrichowitz (Prága mellett, Cseh orsz.)

Távirat — Telefon.

A bosnyák vasutak.

— *A képviselőház ülése.* —
BUDAPEST, dec. 16. Beöthy Pál elnök 10 órakor nyitotta meg az ülést, melyen az ellenzék nem jelent meg. Szabó János, a közlekedésügyi bizottság előadója ismertette a bosnyák vasutakról betérjesztett javaslatot. Utána

Vio Antal emelkedett szólásra, aki hosszabb beszédben fejtegette ennek a szerencsétlen vasutnak a hibáit. A fiumei kereskedelmi kamara és az ország összes kamarái felírtak a vasut mostani tervezete ellen — mondotta — és kimutatták, hogy a bosnyák vasuti program Fiume létét veszélyezteti. Ő már felszólalt ebben az ügyben és a múlt delegáció osztotta is aggodalmait. A delegáció határozatát nem lett volna szabad negligálni és most mégis olyan javaslatot terjesztenek be, amely mindent figyelmen kívül hagy. Ha most nem védjük meg érdekeinket, akkor többé sohasem lesz alkalom.

Tartozik az ország és Fiume érdekeinek azzal, hogy felszólaljon és a javaslat súlyos hibáira rámutasson. Tiltakozik az ellen, hogy a mostani súlyos gazdasági viszonyok között milliókat ajándékozzanak egy idegen államnak.

A bosnyák vasuti program két kategóriába osztható. Az első az, amelyet a közös kormány és a két ország kormányai külön-külön terveztek, a második a bosnyák kormány terve. Ezzel Bécs egyenes összeköttetést kap Szerajevóval és teljesen elkerülék Budapestet.

A bosnyák vasutal Bécs nem Budapestnek akar konkurenciát csinálni, hanem Fiumét akarja megbénítani Triest és Spalato javára. Ez a cél tervszerű, mert így sikerül Fiumét kikapcsolni Dalmácia forgalmából. Lehetetlennek tartja, hogy mi hozzájáruljunk és pénzt adjunk egy olyan vállalatnak, amely az egyetlen magyar kikötő fölkötését előzta. *Sokan vagyunk Fiumében — mondotta Vio — akik hívei vagyunk a magyar államveszmének, számunk napról-napra szaporodik és jól tudjuk, hogy e hazán kívül nincs számunkra hely; de elvárjuk a kormánytól, hogy ne hagyjon eszerben bennünket és mentse meg, ami még megmenthető.*

Beszéde végén, melyet sokszor szakított félbe a helyeslés — a következő határozati javaslatot terjesztette be:

Utasítsák a kormányt a nori-biházi vonal kiépítésére, hogy ez a Fiuméba irányuló tranzverzális forgalom alkalmassá lehessen.

Sándor Pál szintén hosszasan foglalkozik a javaslattal, melyet szerencsétlennek és elhibázottnak tart, mert hozzájárulunk ahhoz, hogy ezután Ausztriából direkt vonalon közlekedhessenek Dalmáciába.

Dobóczky Sándor munkapárti szintén hibásnak tartja a javaslatot, de azért elfogadja.

Tisza István gróf felel a felszólalásokra és azt mondja, hogy a hiba eredetét az 1907-iki kiegyezésben kell keresni, mert akkor adtak fel sok olyan jogot, amit most nem lehet jóvá tenni. A vád az, hogy a vasut Fiume érdekeit veszélyeztetett helyzetbe hozza. Tagadja ezt, valamint fontáziának tartja azt is, hogy ez a vasut Spalato forgalmát óriási mértékben fellendítene.

A javaslatot a Ház Vio Antal módosításával általánosságban elfogadta.

Következett a részletes tárgyalás, melynél elsőnek Sándor Pál szólalt fel.

BUDAPEST, dec. 16. A tegnap délutáni ülésen Telegdy József azt indítványozta, hogy szakítsák félbe a sajtóvitát és vegyék tárgyalás alá a bosnyák vasutakról szóló törvényjavaslatot. Tisza kijelentette, hogy ezt csak akkor tehetik, ha kimondják a sürgősséget. A Ház a sürgősség kimondásával elfogadta Telegdy indítványát.

A feljelentett Forgalmi R. T.

BUDAPEST, dec. 16. Walluschnigg Antal és társainak ismeretes feljelentése ügyében a rendőrség befejezte a kihallgatásokat és az iratokat indítványtétel céljából áttette a kir. ügyészséghez. A budapesti kir. ügyészség nem is foglalkozott érdemlegesen az ügygel, mert — véleménye szerint — az elbírálás joga a fiumei kir. ügyészséget illeti. Ennélfogva az iratokat ma elküldötte a fiumei kir. ügyészségnek.

A delegációk.

BUDAPEST, dec. 16. A munkapárt delegátus tagjai ma délután Bécsbe utaznak, hogy a magyar delegáció holnapi ülésén részt vehessenek.

A horvát választások.

ZÁGRÁB, dec. 16. A választási mozgalmak tegnap az egész országban megindultak. A beérkezett jelentések szerint mindenütt rend és nyugalom van.

ZÁGRÁB, dec. 16. A zágrábi I. kerületben, ahol Surmin egyetemi tanárt jelölte a horvát-szerb koalíció, Milobar egyetemi tanár, a jospárt jelöltje mondott program beszédet, kijelentvén, hogy ragaszkodik az 1894-iki radikális közjogi programhoz. Spevece egyetemi tanár, mint második unionista jelölt lépett fel a zágrábi I. kerületben nemzeti haladó párti programmal. Barátai és hívei gyűlésén kifejtette álláspontját, a mely megegyezik a párt ismeretes unionista elveivel. A Frank-párt körében a második unionista jelölt fölléptét nem veszik rossz néven, a koalíció azonban Surmin dr. megválasztását bizonyosra veszi.

ZÁGRÁB, dec. 16. Az egész országban általános nyugalom jellemzi a választásokat. Csupán Zágrábban volt egy kevés esetepaté a Frank-párt és az unionisták között. A két párt emberei összevesztek és dühökben átmentek a Nemzeti Színház közelében lévő kávéházba, ahol mindent összeromboltak. A tüntetőket a katonaság verte szét.

ZÁGRÁB, dec. 16. Az itteni első kerület mandátumát Surmin György, a második kerületét Kulmer János gróf, a harmadikét pedig Tolján polgármester kapta meg.

Délig összesen tizenhét kerületből kaptunk végleges jelentést. A horvát-szerb koalíció győzelme azonban máris biztosra vehető. A Frank-párt és az unio majdnem teljesen megsemmisült.

Butorok

Alkalmi vétel egész hálószoba berendezések vagy egyes butordarabok készpénzen vagy könnyen teljesíthető részletfizetésre is

HERSKOVITS S. butorkereskedőnél

Via G. Párizi 6. szám.
Telefon 12-03 szám.

A Reichsrath válsága.

BÉCS, dec. 16. A lengyel viszály miatt a Reichsrath válságba jutott. A kormány képtelen elintézni a tisztviselők pragmatikáját s ezért esütörtökön elnapoltatja, vagy feloszlatatja a Reichsrathot. Ez esetben a 14-ik §-sal fog kormányozni.

A békéscsabai mandátum.

BUDAPEST, dec. 16. A békéscsabai választókerület szavazó polgárainak egy küldöttsége Haypál Benő budai református lelkésznek ajánlotta fel a kerület képviselő jelöltségét. Hajpál a küldöttségnek adott válaszában kijelentette, hogy a jelöltséget nem fogadhatja el.

A Monna Lisa.

FLORENZ, dec. 16. Peruggiát, a Monna Lisa tolvaját ma szabadlábra helyezték, mert tettéért legfeljebb egy évi börtönt kaphat, így fogvatartása nem indokolt.

Pranger távozása.

BÉCS, dec. 16. A közös jegybank évszázó tanácsülése 22-én lesz. Ezen bejelentik Pranger távozását is.

A Volturno katasztrófája.

BAJA, dec. 16. Schönstein Árpád, az elmerült Volturno másodtisztje, aki jelenleg itt tartózkodik, egy újságíró előtt kijelentette, hogy a hajó szerencsétlenségét egy küldemény okozta, amely robbanó anyagokat tartalmazott, de hamis jelzéssel adták fel és így az előírt óvszabályokat sem tartották be.

Kihallgatáson a szultánnál.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 16. A német katonai missziót a szultán tegnap délután kihallgatáson fogadta.

Bucukihallgatáson.

CETTINJE, dec. 16. Miklós király tegnap délután bucsukihallgatáson fogadta Weinzel tanácsos osztrák-magyar ügyvivőt, akit Pekingbe helyeztek át.

Kolera.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 16. A szociálisták nemzetközi kongresszusát 1914. augusztus 23-án tartják meg Bécsben.

Nagy hóvihár.

BÉCS, dec. 16. Egész Ausztria területén óriási hóvihár dühöngött tegnap.

Nagy tűz Temesváron.

TEMESVÁR, dec. 16. A belvárosban nagy tűzvész pusztított ma hajnalban. A kivonult tűzoltóság nagy erővel fogott az oltáshoz, de kevés eredménnyel, mert a tüzet csak akkor sikerült lokalizálni, mikor már több százezer koronára rugott a kár.

APOLLO-SZÍNHÁZ.

Via Aless. Volta 6. Igazgató Troppauer H.

December 15-től január 1-ig.

Kezdeté pontosan este fél 9 órakor.

Nagy művész-esték a szerződötött elsőrangú attrakciók fellépte.

MOZGÓ FÉNYKÉP.

Előadás után kabaré szabad be-
menettel.

Szegfü Lajos szabadlábbon.

BUDAPEST, dec. 16. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank szófiai fiókjának igazgatóját, Szegfü Lajost ma reggel szabadlábra helyezték. Szegfü ellen az volt a vád, hogy állását felhasználva, mintegy 180 ezer koronát sikkasztott a bank szófiai fiókjából. Az ügyész a szabadlábba helyezés ellen felfolyamodással élt.

Vasuti munkások pusztulása.

KRAKÓ, dec. 16. Az innen Tarnowba indult személyvonat egyik kocsijának gáz-tartója felrobbant. A vonatot meg kellett állítani. A megállás helyének közelében dolgozó vasuti munkások az égő vonat segítségére siettek. Egyszerre odaért a Krakóból elindult gyorsvonat, mely több vasuti munkást elgázolt. A sztaniszlau pályaudvarra berobogó gyorsvonat kerekein emberi lábak és kezek lógtak.

Ellopott milliós bélyeggyűjtemény.

PÁRIS, dec. 16. Tegnap ellopták Szekula Béla budapesti bélyegkereskedő milliós bélyeggyűjteményét. Az állítólagos tolvaj egy Luzzatti nevű olasz ember eltűnt.

Közeledés a monarchia és Oroszország között.

BÉCS, dec. 16. Sebecco, az új bécsi orosz nagykövet esütörtökön fogja átadni megbízó levelét a királynak. Az új nagykövetnek az a fontos missziója van, hogy közeledést hozzon létre Oroszország és a monarchia között.

Elgázolt esendő.

MADRID, dec. 16. Maura volt miniszterelnök tegnap a vejével automobilon kiránduláson volt. A sebesen rohano autó elgázolt egy esendőrt, aki nyomban meghalt. Maura és veje szintén megsérültek.

Felrobbantott hid.

BÉLGRÁD, dec. 16. Ismeretlen tettek tegnap a levegőbe röpitették a Demirkapu felett levő hidat.

Janina védője.

ATHÉN, dec. 16. Esszad pasát, Janina védelmezőjét Konstantin király tegnap kihallgatáson fogadta. Esszad a kihallgatás után elutazott Konstantinápolyba.

Albánia határai.

BÉCS, dec. 16. Az Albánia határait kijelölő bizottság további munkálatait 1914. április 20-ig beszüntették. Ekkor a bizottság Szkutariban fog összejönni.

A Fiumei Kereskedelmi Bank R. T.

takarékletetek után

5% kamatot ténit

A tőke és járadékadót a bank sajátjából viseli.

Fehérvarrást, múhimzést

és egyéb női kézimunkákat

jutányos díjazás mellett elvégez minden ilyenmü munkákban jártas asszony. Szíves meghívásra rögtön odajön, vagy címet megad a kiadóhivatal.

Egy nagyhercegi palota pusztulása.

SCHWERIN, dec. 16. Késő este kigyulladt és azóta lángokban áll a nagyhercegi palota. Este tizedfél órakor vették észre a veszedelmet, de akkor már az ötemeletes épület egész nyugati szárnya lángban állt. A nyugati épületrész a híres aranylépcsővel együtt elpusztult. Hajnali három órakor a nagyhercegi palota déli szárnya is leégett. Anasztázia nagyhercegnő lakosztályában a berendezés megsemmisült. A torony amely a déli és a nyugati szárnyakat összekapcsolta, minden pillanatban összeomlással fenyeget. A toronyban felrobbant az a sok töltevény, amelyet udvari vadászatokra tartogattak. A tüzoltóságnak katonaság jött segítségére.

—o—

Két férj egy feleség.

SZABADKA, dec. 16. Herr Mátyás 38 esztendő fuvarost néhány hónappal ezelőtt elhagyta a felesége és megszökött egy Böjtös György nevű legényvel, később visszatértek Szabadkára és ekkor a fuvaroskocsi és a felesége, valamint az asszony kedvese között megállapodás jött létre. E szerint a férj beleegyezik abba, hogy az asszony a szeretőjével éljen, kikötötte azonban, hogy a férj is velük lakhassék. Ma reggel Böjtös és az asszony később öbredtek föl, mint a férj, aki emiatt duzzogva elment hazulról. Később, mikor Böjtös is eltávozott a házból, a férj visszament az asszonyhoz és kérte, hogy szakítson szeretőjével, éljen egyedül vele. Az asszony nem hallgatott a kérésre, majd, amikor a férj enyelegni kezdett vele, ellökte magát. Herr Mátyásnak fejébe szállt a vér, revolvert rántott és rálőtt az asszonyra. A golyó talált. A fiatal nő sikoltozva kirohant a szobából, de csak a folyosóig jutott, ott összeesett és meghalt. Herr a nagy zürzavamban elmenekült. Később visszament a lakásába s amikor megtudta, hogy felesége meghalt, agyonlőtte agát.

Mexikó.

MEXIKO, dec. 16. A hadügyminisztériumhoz érkezett jelentés szerint Tampicóban a kormány-sapatok tüzéségének és két ágynaszádnak bombázása folytán a fölkelők hadereje megsemmisült. Százával estek el egy órán belül. A többiek Viktoria felé menekülnek.

NEWYORK, dec. 16. A fölkelő vezérek Juarezben tartott értekezletükön foglalkoztak a fölkelő csapatok zavargásaival és az Unió tiltakozásával. Elhatározták, hogy Carranzát Chihuahuaába küldik, hogy megakadályozza a további zavargásokat. Minthogy utazása tíz napig tart, külön futár indult Chihuahuaába, hogy értesítse Villa tábornokot, hogy olyan dolgok, mint a chihuahuai angol alkonzulátusba való behatolás és hasonló cselekmények komoly nemzetközi bonyodalmakat okozhatnak.

—o—

Ertesítem Fiume n. é. közönségét, hogy — **tyukszemirtó és masszázsmütermet** — nyitottam.

Sok évi eredményes munkásságom különböző helyeken, mint pl. az „Ilona” és „Quarnero”-fürdőkben és Abbaziában, garancia arra, hogy m. t. klienseimet a legjobban és legpontosabban fogom kiszolgálni.

Számos látogatást kér **Jandricek Gjuro**
Fiume, Via del Fosso 5., II. Telef. 14-81.
Fogadó órák d. e. 10—12 s délután 3—5-ig.

Hivatalnoknő-nek

ajánlkozik könyvvitelhez, gépiráshoz és gyorsíráshoz értő, szép kézírással bíró magyar nő. Szíves meghívásokat „Hivatalnoknő” jeligére a kiadóhivatalba kér.

Bulgária és Görögország.

KONSTANTINAPOLY, dec. 16. Dobrew, az egyiptomi bolgár főkonzul tegnap Athénbe utazott. Célja az, hogy Bulgária és Görögország között közvetítse az új diplomáciai tárgyalások megkezdését.

—o—

Szerb beszéd.

ZOMBOR, dec. 16. Zombor város képviselőtestülete tegnap közgyűlést tartott, melynek kínos szenzációja volt, hogy a főispán a megnyitó beszédet szerb nyelven tartotta.

—o—

A görög király annektálta Krétát.

ATHÉN, dec. 16. Konstantin király tegnap délelőtt sajátkezűleg tüzte ki a görög lobogót a kaneai Firka erődre. Az ünnepségen a nagyhatalmak konzuljai is jelen voltak. A lakosság élénk óvációkat rendezett. Az ünnepség során 101 ágyulövés dördült el. A király, Venizelosz miniszterelnök és a kamara elnöksége holnap visszatartatik Athénbe.

A legajánlatosabb fiumei szállók:**„Deák” szálló**

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia” szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Mindkét szállóban kitünő konyha és árnyas kertek. Fajborok és köbányai polgári sör.

Tulajdonos

Ederer-Eurger Gyula.**Uj- szörmeáru-üzlet!****Lazzarini A.****SZÜCSMESTER ÉS SAPKAKÉSZÍTŐ**

Via Petrarca 6. szám. (Dubravies-ház
(a dohánygyár mögött)

elvállal mindennemű szörme- és prémárak gyors és pontos elkészítését és átalakítását.

— — — **Olesó árak!** — — —

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy az ujonnan átalakított, jól ismert

AL TAMBURINO

Via Lod. Kossuth (a postaépület mellett.) vendéglőt saját számlámra átvettem. Kitünő konyha, isztriai és dalmát borok, Puntigam sör.

ELŐFIZETÉSEKET ELFOGADOK.

Számos látogatást kér

FRANCOVICH RÓBERT.**Gyakornokot**

keres helybeli gyári részvénytársaság. Kereskedelmi iskolát végzett, szorgalmas és szépírási fiatal ember ajánlatát „Ambició” jeligén továbbítja a kiadóhivatal.

Magyar tulajdonos.

**Ujságkihordó fiukat
vagy asszonyokat
jó fizetéssel felvesz.****A TENGERPART**

kiadóhivatala.

Ragályok ellen

most igen alaposan kell védekeznünk, mert vörheny, kanyaró, typhus, himlő és egyéb ragályos betegségek most fokozottabb erővel lépnek fel, mint más évszakokban, miért is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítő szer kéznél legyen. A jelenkor legmegbízhatóbb fertőtlenítő szere a

LYSOFORM

s. agtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben **80 fillérért** minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Hatása gyors és biztos, miért is az összes orvosok betegágyak fertőtlenítésére, antiseptikus kötözéseknél (sebekre és daganatokra) kéz- és arcmosásra és ragályok elhárítására, nőknek altesti irrigációra stb. mindenkör ajánlják.

Lysoform-szappan

finom, gyenge pipereszappan, 1% lysoformot tartalmaz és antiseptikus hatása. Alkalmazható a legkényesebb bőrre, még csecsemőknél is; szépíti, megpuhítja és illatosá teszi a bőrt. Egy kisérlet és Ön a jövőben kizárólag ezen szappant fogja használni.
Darabja 1 korona.

Fodormenta-**Lysoform**

erősen antiseptikus hatása szájviz. Szájbúzt rögtön és nyomtalanul eltünteti és a fogakat konzerválja. Használható továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégebántalmaknál és nátha esetén gurgulázásra. Néhány csepp elegendő egy fél pohár vízre.
Eredeti üvegje 1 kor. 60 fill.

Az összes lysoformkészítmények kaphatók minden gyógyszerárban, drogériában. Kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az **„Egészség és fertőtlenítés”** című érdekes könyvet.

Ahol lysoform nem volna kapható, oda közvetlenül is küldünk **6 kor.. előzetes beküldése** esetén 3 üveg lysoformot, 2 darab szappant és 1 üveg szájvizet.

Dr. Keleti és Murányi
vegyészeti gyára Ujpesten.

Minden a kihordás vagy a szétküldés körül felmerülő panaszt telefon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalba kérünk bejelenteni.

Kö-
mentes!**Köszén**

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva, legolcsóbban kapható:

MOMCSILOVICS és Tsa Bet. Tság. cégnél,

Via Amicis 8 sz., Telef. 422. Állandó szállításnál és waggonrakományoknál verseny árak!

Por-
mentes!

KÖZGAZDASÁG.

—•—

A Horvátországban lévő követelések behajtása.

Dr. Lavoslav Schick, zágrábi ügyvéd „Die Eintreibung von Aussenständen in Kroatien“ címmel könyvet adott ki, melyből a magyar kereskedővilágot érdeklő tudnivalókat az alábbiakban közöljük:

Horvátország igazságszolgáltatása teljesen autonóm, úgy hogy ott Magyarország, Ausztria s Bosznia külföldnek tekintetik. A bíróságok hivatalos nyelve a horvát. Horvátország 9 törvényszéki kerületre van bontva, melyeknek székhelyei Zágráb, Petrinja, Goszpics, Bjelovar, Varasd, Eszék, Pozsega és Mitrovica. A járásbírók száma 74. A törvényszékek egyszersmind kereskedelmi, váltó- és csődügyekben is ítélkeznek. Egyes járásbírók kereskedelmi, váltó- és csődügyekben is illetékesek. Kereskedelmi perek, ha az illető helyen törvényszék nincsen, a járásbíróknál is beadhatók. Olyan helyeken, ahol törvényszék és járásbíró van, polgári perekben 200 koronától 1000 koronáig és kereskedelmi perekben 200 koronáig a járásbíró, a többi perekben pedig a törvényszék illetékes.

Horvátországban az 1852-iki osztrák polgári perrendtartás van érvényben. Ennek a törvénynek az elavult intézkedései az eljárást rendkívüli módon lassítják. Magánjogi ügyekben az 1812-iki osztrák polgári törvénykönyv, kereskedelmi és váltóügyekben pedig az idevonatkozó magyar törvények (1878. évi XXXVII. és 1876. évi XXVII. t.-c.) vannak érvényben. A csőd-törvény autonóm, míg a kereskedelmi cégek átruházásáról, a munkásbiztosításról és az ipar gyakorlásáról szóló törvények közősek.

Az 1893. május 17-én kelt 6043. számú bányai rendelet értelmében a horvát bíróságok kötelesek a magyar bíróságok végrehajtási megkereséseit, anélkül, hogy az ítélet felülvizsgálására joguk volna, haladéktalanul elintézni. Mindazonáltal Magyarország hátrányban van Ausztriával szemben. Ugyanis az osztrák hitelezők a két ország között fennálló reciprocitási egyezménynél fogva közvetlenül a horvát bíróságnál kérheti a végrehajtást, míg a magyar hitelező előbb a magyar bíróságnál kénytelen azt kérni és csak ez teszi át azután az ügyet a horvát bírósághoz. Minthogy pedig a ma-

gyar bíróságok megkereséseit előbb még a zágrábi országos kormány irodájában le is kell fordítani, ennél fogva nem esoda, ha a magyar ítéletek végrehajtása 2—3 hónapot vesz igénybe, amíg az osztrák ítéleteket 2—3 nap alatt végrehajtják.

A magyar ügyvédi kamarák, kereskedelmi testületek stb. már régen panaszkodnak a visszás helyzetet, de a magyar kormány eddig nem tett erélyesebb lépést ebben a dologban. Most, hogy a horvátokkal új kiegyezés áll küszöbön, aktuális volna ennek a fontos kérdésnek a méltányos elintézése is.

Csődügyekben a követeléseket nem a főmeggondnoknak, hanem egyenesen a törvényszéknek horvát nyelven kell bejelenteni. Ha a fizetése képtelen cég ellen büntető eljárás nem tetetett folyamatba, a hitelezők a felszámolási tárgyalásnál, vagy később a kényszerregeyzéset is kimondhatják. Ehhez a szükséges másodrangu hitelezők kétharmad többségének a hozzájárulása. Az 1908. évi LVII. magyar törvények, mely üzletátruházásról szól, Horvátországban is érvényes. Az üzlet új tulajdonosa tehát a régi tulajdonos összes adósságaiért szavatol.

—•—

+ Fordulat a Keleti vasutak ügyében.

Bécsből jelentik: Az osztrák és magyar részvényesek merev magatartása, amelyet a Keleti vasutak ügyében a szerbek és a franciák ellen tanúsítottak, úgy látszik, helyes taktikának bizonyult, mert a francia csoport új ajánlattal lépett föl és ennek tárgyalása végett Bécsbe küldötte megbízottait. A megbízottak gróf Vitali vezetésével már meg is érkeztek és vasárnap este Bécsbe hívták a budapesti bankok érdekelt képviselőit is, a kik szintén oda érkeztek. Ma a Wiener Bankverein helyiségében újabb tanácskozások kezdődnek, a melyeknek tárgya az új francia ajánlat lesz.

+ Valona kereskedelmi forgalma.

Valonából írják október haváról: Az általános piaci helyzet teljesen kielégítő volt. Az inkasszó ellen sem lesz panasz. A bevétel 2007 q és 25.000 darab) 136.560 frankot ért el az előző havi (2114 q és 10.400 darab) 186.756 frankkal szemben.

Érkezett kézműáru (274 q, 75.000 frank érték, Görögországból, Olaszországból és Triesztből), vasáru (376 q, 18.980 frank, ugyanonnan), cukor 100 q, kávé 110 q, rizs 120 q, spiritusz 50 q, papír 52 q, gyufa 90 q, gyertya 9 q, sör 17 q Triesztből; szappan 97 q Triesztből és Görögországból, bor 45 q,

mazsola 70 q, liszt 570 q Görögországból, építőfa 25.000 q Triesztből, Olaszországból, q, tésztanemű 20 q Olaszországból és Trieszt- és Fiuméből, gyógyszer 12 q, élelmiszer 2 q, tésztanemű 20 q Olaszországból és Triesztből.

—•—

A közelgő karácsony és újév alkalmából van szerencsém ajánlani

Dus választékú török és perzsa szőnyeg áruházamat.

Felkérem a n. é. közönséget, hogy üzletemet látogatásával megtisztelni szíveskedjék.

Figlio di Haggi Giorgio Aidinyan

Piazza del Commercio 6

Salat K.

Corso 22. szám. — Telefon 819.

ELSŐRANGU ZONGORATEREM.

A leghíresebb gyárak készítményeiből állandó zongora, pianino és harmonium kiállítás. — Megtekinthető bármikor vételkényszer nélkül. — Hangolások és szakszerű javítások szavatossággal. — Több mint 800 darab zongora tölem állandóan használatban. — Számos elsőrangú elismerés.

ZONGORÁK RÉSZLETFIZETÉSRE!

Szénüzlet nyitás.

A nagyérdemű közönségnek tisztelettel tudomására adom, hogy az „Ilona fürdő“ udvarában

—o SZÉNUZLETET NYITOTTAM o—

hol is porosz valamint trifaili darabos kőszén bármilyen mennyiségben a legolcsóbb árak mellett, leolmoztott zsákokban

házhöz szállítva

kapható. Megrendeléseket 13-92 és 13-93 telefonszámok alá kérek.

Kérem a n. é. közönség szíves támogatását. Teljes tisztelettel

Kell Henrik

Az Umberto e Demetrio Papetti-cég

FIUME (Óváros)

Via G. Simonetti, Calle del Templo és Calle del Rettori

Értesíti a n. é. közönséget, hogy üzlethelyiségeit lényegesen megnagyobbította és dusan felszerelte a legújabb

női konfekció és szörme árukkal Hazai és külföldi szövetek.

Dus választék

Flanell-, barchet, barsony stb.

Dus választék

Szőnyeg-, függöny-, szövet és vászon takarók s csipkeárukban

Garantált valódiságu keleti szőnyegek

Hevederek, matrácvaszon és ágytollraktár.

Karácsonyi és újévi alkalmi eladás.

Ne fogadjon el más lámpát, mint

"TUNGSRAM"

felírásu valódi drótlámpát

Hazai gyártmány!! Óvakodjunk utánzatoktól!!
Gyártja: az Egyesült Izzólámpa és Villamossági R. T. Ujpesti. 4.

Tungsramp lámpa darabja 1.20 K.

Elvállalja gáz- és villanyvilágítás, valamint vízvezeték bevezetését. Nagy raktár a gázvilágításhoz szükséges eszközökben, padlók, automobilon s más gépek részére való olajakban. Fichtolin készülékek, gázolin, petróleum és naftára járó gépek. Legújabb gyártmányok. Árúsítás kicsinyben és nagyban igen jutányos árak mellett.

Kedvező fizetési feltételek.

BARBETTI ÁGOST - FIUME

Táviratcím: BARBETTI Via R. Sanzio. Telefon szám 14-55.

„Alla Flotta Americana“

NEUMANN ZSIGMOND

FIUME

Via dei Negozianti 3

Telefon 13-19.

Dús választék mindennemű cipőkben, férfi divat, disz-műárak, utazási cikkek és játék árúban.

Mikulás alkalmából leszállított árak!!

Carlo Fried, Fiume

Viale Deák 60. (Giardino Pubblico mellett).

Dús választék Uri-, női-, fiú- és gyermek öltönyökben és munkás ruhákban. Túl nagy készlet miatt

Karácsony-ig mélyen leszállított árak!

Occasio! Alkalom!

Catti György utoda

cs. és kir. udvari szállító

GYOGYSZERTÁRA

a városi torony mellett

Ajánlja magát minden orvosi rendelés a-zonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszer-panok, az összes ásványvizek, toalettcikkei s szépítőeszközök stb. stb.

Mindennemű írásmunkák (fogalmazás, másolás, címirás, stb.) otthoni elvégzését lelkiismeretes gyors és csinos kivitelben vállalom. Cím e lap kiadóhivatalában.

Velence

San Marco szálloda

(Campo S. Luca).

Modern berendezés. — Fürdők. — A génau kiállításán dicséret okmányával kitüntetve. SZOBÁK 2 és fél LIRÁTÓL FELJEBB.

Órák, Ékszerek, Gramofonok és Lemezek

olcsón kaphatók;

valamint JAVÍTÁSOK eszközöltetnek: VERMES magyar órásnál Viale Deák 22. (a pályaudvarral szemben)

Padjen József - Fiume

Via E. De Amicis 6 sz. Telefon 221. Via G. Carducci 8 sz. Telefon 14-64.

Nagy raktár kő- és faszénben, vágott fában és kőolajban.

Elárúsítás kicsinyben és nagyban. Házhozszállítás. Nér-sékelt árak. Nagyobb megrendeléseknél engedmény.

Underwood, a legjobb és legolcsóbb írógép, képvisellete és raktára.

Amerikai irodabutorok, a modern üz letvezetés nélkülozhetetlen segédeszközei, olcsón és kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Írógép- alkatrészek és kellekcikkek nagy választékban.

Javitások gyorsan és pontosan eszközöl- tetnek.

Mohovich C. A. Fiume

Piazza del Commercio 6. szám. Telefon 10-54.

OLD - ENGLAND

URI ÉS NŐI KALAPÁRUHÁZ

Corso 39. — FIUME — Corso 39.

A „Crystys-London“ -i kalapok egyedüli fiumei rak- raktára. Párisi és Borsalino kalapok és modellek nagy vá- lasztékban. Karácsony és ujévre 15% a szabott árakból!

Karácsonyi és újévi ajándék!

Még csak rövid ideig! Kobrak-cipők 25-50 százalék edgemenyyel!

Megérkeztek a valódi amerikai Barry-cipők Kizárólag árúsítja:

Fiume Corso 46 Vertes S. cipőraktára Tel. 10-01.

Nicola Perković

czipésmester, czipőraktára

FIUME, Via del Fosso

legolcsóbb bevásárlási forrás úgy saját készítményü, mint gyári

Uri, női és gyermekcipőkben.

De La Ville

SZALLODA ÉS KÁVÉHÁZ
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

50 szoba

— A magyarság találkozó helye. —

Kitünő kavéhazi italok és ételek. Bel- és kül- földi lapok.

Estéknént BARCZA JENŐ hirneves cigányzenekara hangversenyez.

Tulajdonos: BUDAI KÁROLY.

Nyomatott a „POLINNIA“ Fiumei Keres- kedelmi Nyomdában (Telefon száma 400).